



## T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI

12. Kalkınma Planı ve İnsan Hakları Eylem Planı gereği  
Adalet Bakanlığı ile HEGEM Vakfı ortaklığı ile yürütülen,

### “İNSAN HAKLARI, ŞİDDETLE SİVİL MÜCADELE VE SOSYAL ARABULUCULUK BAĞLAMINDA ETKİN SAHA AKTÖRLERİ YETİŞTİRİLMESİ SEFERBERLİĞİ”

## “SOSYAL ARABULUCULUK”, “ŞİDDET ÖNLEME VE İNSAN HAKLARI DANIŞMANLIĞI” SERTİFİKA PROGRAMLARI UYGULAMA YÖNERGESİ

### 1. BÖLÜM

#### Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

##### Amaç

**Madde 1.** Bu yönergenin genel amacı; “İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Seferberliği:2024-2034” faaliyetleri bağlamında yürütülen sertifika programlarının 2024 yılına ait uygulama usul ve esaslarını düzenlemektir.

##### Kapsam

**Madde 2.** Bu yönerge; Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı ortaklığı, İçişleri Bakanlığı desteği, ve paydaş kurumlar iş birliği ile yürütülen, “İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bağlamında Etkin Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Seferberliği: 2024-34” faaliyetlerinden olmak üzere, “Yeminli Sosyal Arabuluculuk”, “Yeminli Şiddet Önleme ve İnsan Hakları Danışmanlığı” sertifika programları hakkında yapılması gereken işleri tanımlar.

##### Dayanak

**Madde 3.** Bu yönerge; “Üst Politika Belgeleri”, HEGEM Vakfı Resmi Senedi, Adalet Bakanlığı Proje Resmi açılış/tanıtım yazısı, Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı iş birliği protokolü, Anadolu Üniversitesi-HEGEM Vakfı arasında yapılan iş birliği protokolü, “Sosyal Arabuluculuk ve Danışmanlık Akademisi” yönetmeliği, Vakıf Genel Kurulu/Proje Yönetim Kurulu’nun ilgili kararları ve paydaş kurum/kuruluşlarla yapılan iş birliği protokolleri ve özel sözleşmeler esas alınarak hazırlanmıştır.

##### TANIMLAR

**Madde 4.** Bu yönergede geçen;

- Bakanlık: Adalet Bakanlığını,
- Vakıf: Şiddetle Mücadele Vakfını,
- Akademi: Sosyal Arabuluculuk ve Danışmanlık Akademisini,
- Üniversite: Anadolu Üniversitesini, ifade eder.

## 2. BÖLÜM

### Projenin/Yönergenin Yasal Dayanakları

**Madde 5. Projenin/yönergenin yasal dayanakları şunlardır:**

- a. On birinci Kalkınma Planı
- b. On İkinci Kalkınma Planı
- c. İnsan Hakları Eylem Planı
- d. Cumhurbaşkanlığı 2021/9 Genelgesi
- e. Cumhurbaşkanlığı 2023/16 Genelgesi
- f. Adalet Bakanlığı Resmi Yazısı (10.11.2021 tarih / ... 45.02.70/32289 sayılı)
- g. Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı iş birliği protokolü
- h. Millî Eğitim Bakanlığı-HEGEM Vakfı iş birliği protokolü
- i. HEGEM Vakfı paydaş Üniversiteler iş birliği protokolleri
- j. HEGEM Vakfı Anadolu Üniversitesi iş birliği protokolü
- k. HEGEM Vakfı paydaş kurum/kuruluşlar iş birliği protokolleri
- l. Vakıf Yönetim ve Genel Kurul kararları

**Madde 6. Cumhurbaşkanlığı On Birinci Kalkınma Planı, İnsan Hakları Eylem Planı** gereği yürürlüğe konan, *“İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Projesi: 2021-2030”* açılış programı, ilgili Bakanlıklar, 32 Üniversite Rektörlük temsilcilerinin katılımıyla 18 Kasım 2021 tarihinde Ankara’da; Proje bölge toplantısı, çok sektörlü katılımıyla Manisa Celal Bayar Üniversitesi ev sahipliğinde 23 Mayıs 2022 tarihinde Manisa’da; sertifika program katılımcılarının **yemin ve mezuniyet töreni** 21 Haziran 2023 tarihinde Aydın Valiliği himayelerinde, Aydın ilinde; Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı’nın Genel Müdür düzeyinde temsil edildiği, tüm Bakanlıkların, ve çok sayıda kuruluşun davetli bulunduğu olduğu, **“Proje, Pilot Dönem Çalışmalarının Değerlendirilmesi, Cumhurbaşkanlığı On İkinci Kalkınma Planı ve Bağlı Yeni İnsan Hakları Eylem Planları için Öneriler Çalıştayı”** Temmuz 2023 tarihinde Ankara’da gerçekleştirilmiştir.

**Madde 7.** HEGEM Vakfı proje bağlamında, Adalet Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve 27 Devlet Üniversitesi Rektörlüğü ile iş birliği protokolleri imzaladı; bağlı olarak 2022-2023 döneminde pilot iller faaliyetleri başarıyla tamamladı. **Eskişehir Valiliği himayesinde 16 Kasım 2023’te**, 17 Bakanlık, 254 kuruluşun katılımıyla yapılan **proje bilgi paylaşım toplantısında**, bu proje faaliyetlerinin, ülke düzeyinde ve bütün kurumlar ekseninde; *“İnsan Hakları, Şiddetle Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bağlamında Etkin Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Seferberliği: 2024-34”* olarak devam etmesi kararı ilan edildi.

## 3. BÖLÜM

### Sertifika Programları; Usul ve Esaslar, Faaliyetler

**Madde 8.** Pilot çalışma dönemi başarı ile tamamlanan projenin, 2024 yılından itibaren ülke genelinde hayata geçirilmesine karar verilen **sertifika programları** şöyledir:

- A) **Yeminli Sosyal Arabuluculuk**
- B) **Şiddet Önleme ve İnsan Hakları Danışmanlığı**
- C) **Okul Merkezli Sosyal Arabuluculuk**
- D) **İş Hayatında Sosyal Arabuluculuk**
- E) **Aile Temelli Arabuluculuk**
- F) **Kentsel Arabuluculuk**
- G) **Kampüs Arabuluculuğu**

**Madde 9.** Usulen sertifika programları çok sektörlü iş birliği içinde (daha çok bir imece usulü ile) yürütülecektir. Dayanak belge tanımlarına göre;

- a) Adalet Bakanlığı ve diğer ilgili Bakanlık makamları üst resmi yazıları yazacaklar,
- b) Vakıf; yürütme ve koordinasyon işleri, akademisyen temini, materyal geliştirme iş ve işlemlerini yürütecek,
- c) Sertifika eğitim sürecinin yetki ve sorumluluğu ilgili üniversitelere ait olacak, Üniversite, sertifika programlarının ilanı/resmi yazı, kayıtlar, katılımcılara ders ve materyallerin sunumu, sınavlar ve başarı belgelerini düzenlenip katılımcılarla ve Proje Yönetim Kurulu ile paylaşılması işlemlerinden sorumlu olacaktır.

### **Madde 10. Yeminli Sosyal Arabuluculuk Sertifika Programı**

	DERSLER
1	BATI ÜLKELERİNDE SOSYAL ARABULUCULUK (20 Ders Saati)
2	KURAMDAN UYGULAMAYA SOSYAL ARABULUCULUK (20 Ders Saati)
3	ARABULUCULUĞUN FELSEFİ VE KÜLTÜREL TEMELLERİ (20 Ders Saati)
4	ÇATIŞMA VE UYUŞMAZLIK ANALİZİ (30 Ders Saati)
5	MÜZAKERENİN SOSYAL PSİKOLOJİSİ (30 Ders Saati)

- a) Yeminli Sosyal Arabuluculuk” sertifika programı dersleri tabloda sunulduğu gibi olup, pilot uygulama döneminde (2022-23) başarılı olan katılımcıların mezuniyet belgeleri 2023'te Aydın Adnan Menderes Üniversitesi **E-Devlet** sistemine yüklenmiştir.
- b) Kamu çalışanı katılımcıları “Yeminli Sosyal Arabuluculuk” başarı belgelerini edindikten sonra (altı aylık uygulama dönemi olarak) kendi kurumlarında ve buldukları illerde ve sosyal ortamlarda mezuniyetlerine esas olacak iş/işler görebileceklerdir.
- c) Yeni dönem “Yeminli Sosyal Arabuluculuk” temel eğitimi sertifika programı, Anadolu Üniversitesi (ve ihtiyaca göre yetkilendirilecek diğer Üniversitelerin) ilan şartlarına ve Üniversite mevzuatına göre yürütülecektir.
- d) Programda beş ayrı ders bulunmaktadır. Dersler asenkron olarak sisteme yüklenecek; katılımcılar dersleri istedikleri zamanda ve eğer isterlerse izleyebileceklerdir.
- e) Sertifika programlarıyla ilgili sınavlar online sistemle gerçekleşecek; sınavlar hakkında gerekli bilgilendirmeler Üniversite yetkili birimi üzerinden yapılacaktır.

### **Madde 11. Yeminli Sosyal Arabuluculuk Sertifika Programı kayıt süreci**

- a) 2024 yılı 1. Dönem (Şubat- 2024) “Yeminli Sosyal Arabuluculuk” sertifika programına kamu çalışanları başvurabilecek; %5 oranında kamu çalışanı olmayanlar da alınacaktır.
- b) Bakanlıklara veya kurumlara sertifika programlarıyla ilgili yazılar Anadolu Üniversitesi üzerinden veya konuya göre, Eskişehir Valiliği/HEGEM Vakfı yönetimince yazılacaktır.
- c) Sertifika program kayıtları, dersler, sınav ve belgelendirme süreci Anadolu üniversitesi (ihtiyaca ve konuya göre “**Proje Hizmet Birliği**” içinde yetkilendirilen üniversiteler) üzerinden gerçekleşecektir.
- d) Kamu çalışanı katılımcıların, “Yeminli Sosyal Arabuluculuk” sertifika programı katılım resmi ücreti (1. Dönem için) 2.200 TL'dir. (HEGEM Vakfı ile proje protokolü bulunan Valiliklerin bağlı kurum ve kuruluşları için istisnalar saklıdır.)
- e) Belirlenmiş olan “sertifika katılım payı” kayıt sürecinde gösterilecek hesaba yatırılacak; istenen kayıt formu doldurularak program başvurusu tamamlanacaktır.
- f) Katılımcılar sertifika süreci ile ilgili her konuda kayıt yaptırdıkları (öğrencisi oldukları) Üniversite mevzuatına göre hareket edeceklerdir.

## Madde 12. Yeminli Sosyal Arabuluculuk sertifikası uygulama usulleri

- a) “Yeminli Sosyal Arabuluculuk” sertifika programı yürütme, tasnif ve akredite yetkisi, yukarıda belirtilen, Dayanak (Madde: 3) ve Yasal Dayanaklar (Madde: 5) bağlamında olmak üzere Vakfa aittir.
- b) Projenin tüm mali sorumlulukları/giderleri, Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı Protokolü belirlemeleri üzere Vakfa aittir. Sertifika programları ile ilgili ders materyallerinin, ders anlatımlarının, sınav sorularının sorumluluk ve telif hakları HEGEM Vakfı’na aittir.
- c) Tüm sertifika program katılımcıları, sertifika programları süresince ve mezuniyetleriyle ilgili hususlarda kayıt yaptırdıkları yetkili üniversitenin mevzuatına tabi olacaklar; tüm işlemlerini bu yönergede belirlenmiş normlar bağlamında yürüteceklerdir.
- d) Dersler ya da uygulama seminerleri asenkron online eğitim yoluyla sisteme yüklenecek (derslere canlı katılım zorunluluğu olmayacak) ve sınavlar online yapılacaktır.
- e) “Proje Hizmet Birliği” ekseninde materyaller, dersler ve soru havuzu oluşturulacak; böylece ihtiyaca ve sertifika türüne göre farklı üniversitelerle, farklı gruplara aynı sertifika programı eş zamanlı uygulanabilecektir.
- f) Sosyal arabulucular “bilgi ve yemin formu” doldurmakla yükümlüdürler.
- g) Yeminli sosyal arabuluculuk sertifika programını bitirenler (yemin formu doldurmaları zorunludur) kendi kurumlarında ya da buldukları il/ilçe kamu kuruluşlarında altı ay süre ile sosyal arabuluculuk görevi yapacak, bu sürede kurum/kuruluş yönetimlerinde kendilerine verilen en az 5 anlaşmazlık konusuna bakacaklar; böylece uygulama/staj dönemini tamamlamış olacaklardır. Farklı olarak arabulucu avukatlar, uzlaştırmacılar, aile danışmanları, uygulama sürecine katılmaktan muaf; ancak onların da gönüllülük esasına göre özellikle “okullar merkezli” sosyal arabuluculuk sürecine katkı vermelerini (sosyal sorumluluk projesi ve sosyal politika sivil yürütme anlayışıyla) öngörüyoruz.
- h) Yeminli sosyal arabuluculuk programını bitirenler tasnif/akredite süreciyle ilgili olarak, “Sosyal Arabuluculuk Akademisi” başkanlığına başvuruda bulunabilecekler; Akademi başkanlığınca başvurusu kabul edilenlere **yetkili temsilcilik** verilebilecek ve yetkili temsilciler, Vakfın ya da işbirliği yapılan kurum/kuruluşların faaliyetlerinde yer alabilecek, uygulama süreci sonrası profesyonel sosyal arabuluculuk yapabileceklerdir.
- i) “Yeminli Sosyal Arabuluculuk” **akredite/tasnif/yetki belgesi** aşamasına 2024 yılında ve Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı ilgili protokol maddelerine göre geçilecektir.
- j) **Bakanlıklar, “Yeminli Sosyal Arabulucu” yetki belgesi sahibi olan aktörlerden nasıl yararlanacaklarına**, üst politika belgeleri tanımlamalarına, kendi mevzuatlarına ve stratejik eylem planlarına göre karar vereceklerdir. “Proje Ankara Çalıştayı” sonuç raporunda da tanımlandığı üzere sertifika programlarından mezun olanların görevleri ile ilgili Bakanlık çalışmaları sürdürülmektedir.
- k) **İlgili oldukları sertifika programını (yeminli sosyal arabuluculuk ya da diğer) ve uygulama/staj dönemini başarı ile bitiren katılımcıların, “Yetki Belgesi” sahibi olduklarını gösterir listeler, “Sosyal Arabuluculuk Akademisi Yönetim Kurulu” tarafından karara bağlanacak; ihtiyaca göre ilgili kurumlara bildirilecektir.**

## 4. BÖLÜM

### Madde 13. “Şiddet Önleme ve İnsan Hakları Danışmanlığı” Sertifika Programı

	DERSLER
1	İNSAN HAKLARI OKULU OLARAK AİLE (20 Ders Saati)
2	ŞİDDET VE SUÇ SOSYOLOJİSİ (20 Ders Saati)
3	ŞİDDETLE SİVİL MÜCADELEDE DİNİ/AHLAKİ DEĞERLER (20 Ders Saati)
4	21. YÜZYILDA GENÇLİK VE ŞİDDET (20 Ders Saati)
5	SOSYAL RİSKLER VE ÖNLEYİCİ SOSYAL POLİTİKALAR (20 Ders Saati)
6	“İNSAN” VE HAKLARI (20 Ders Saati)

- a) **“Şiddet Önleme ve İnsan Hakları Danışmanlığı”** sertifikalı eğitim programı Anadolu Üniversitesi ilan şartlarına ve Üniversite mevzuatına göre yürütülecektir.
- b) Dersler asenkron usulle yürütülecek; katılımcıların sisteme yüklenen sertifika programı derslerini izleme zorunluluğu olmayacaktır.
- c) Sertifika programlarıyla ilgili sınavlar online sistemle gerçekleşecek; sınavlar hakkında gerekli bilgilendirmeler ve duyurular, kayıt yapılan Üniversite Merkezince yapılacaktır.

#### **Madde 14. “Şiddet Önleme ve İnsan Hakları Danışmanlığı” Program Süreci**

- a) Pilot uygulama döneminde (2022-2023) başarılı olan katılımcıların **“Şiddet Önleme Formatörlüğü/Danışmanlığı”** sertifika programı başarı belgeleri 2023 yılında, **Aydın Adnan Menderes Üniversitesince E-Devlet sistemine yüklenmiştir.**
- b) **“Yeminli Şiddet Önleme Formatörleri” yetki belgelerini edindikten sonra kendi kurumları teşkilat yapısı içerisinde** veya buldukları illerde/ilçelerde ya da sosyal kuruluşlarda mezuniyetlerine esas olacak iş/işler görebileceklerdir.
- c) **“Yeminli Şiddet Önleme Formatörlüğü”** dahil olmak üzere, sertifika programlarını başarılı olarak bitiren katılımcıların akredite/tasnif aşamasına 2024 yılında geçilecek; bu hususta Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı iş birliği protokol maddelerine, Bakanlıkların On İkinci Kalkınma Planı ile İnsan Hakları Eylem Planı üst belgeleri tanımlarına göre ve Bakanlıklarca çıkartacakları mevzuat ekseninde işlem yapılacaktır.
- d) Pilot çalışmalar döneminde Yeminli Sosyal Arabuluculuk ve İnsan Hakları Danışmanlığı eğitimleri ayrı planlanmıştı; ancak, bu iki programın, “Şiddet Önleme ve İnsan Hakları Danışmanlığı” olarak 6 dersten oluşan ve de 120 ders saati süreli bir sertifika eğitimine dönüştürülmesi kararı alınmış ve yürürlüğe konmuştur.
- e) **Cumhurbaşkanlığı Makamına, Bakanlıklara ve ilgili diğer kurum/kuruluşlara** sertifika programları ile ilgili resmi yazılar **Anadolu Üniversitesi** (ihtiyaç ve konuya göre) Eskişehir Valiliği ya da Vakıf Yönetimi üzerinden yazılabilecektir.
- f) Sertifika programı katılımcı kayıtları, eğitim-öğretim süreci, sınav, belgelendirme vb. **Anadolu Üniversitesi** üzerinden gerçekleşecektir.
- g) Kamu çalışanı olan katılımcılar için, **“Şiddet Önleme ve İnsan Hakları Danışmanlığı”** 2024 yılı için (1. Dönem) sertifika programı katılım resmi ücreti 1,700 TL'dir. (HEGEM Vakfı ile proje protokolü bulunan Valiliklerin bağlı kurum ve kuruluşları için istisnalar saklıdır.)
- h) Belirlenen “katılım payı” kayıt sürecinde gösterilecek ilgili hesaba yatırılacak; devamen Üniversite tarafından istenen kayıt formu ile program başvurusu tamamlanacaktır.
- i) Tüm katılımcılar sertifika programıyla ilgili her türlü iş ve işlemlerde kayıt yaptırdıkları (öğrencisi oldukları) Üniversite mevzuatına göre hareket edeceklerdir.
- j) Yeminli Şiddet Önleme ve İnsan Hakları Danışmanı/Formatörü” aktörlerden nasıl yararlanacaklarına, kurum ve kuruluşlar üst politika belge anlatımlarına ve kendi mevzuatlarına göre karar vereceklerdir. Mezun katılımcılar, “Sosyal Arabuluculuk Akademisi” için üye kayıt başvurusu yapabilecek ve yetkili temsilci olabileceklerdir.

#### **Madde 15. “Şiddet Önleme ve İnsan Hakları Danışmanlığı” neye yarar?**

- a) İnsan Hakları Eylem Planı 9.4. Maddesi; (Adalet Bakanlığı tarafından “İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ” konulu sertifika programları düzenlenecek, insan haklarına yönelik her türlü proje ve çalışmalarda bu sertifika sahiplerinin uzmanlıklarından yararlanılacaktır.) hükmüne göre özellikle bu sertifika sahiplerine ihtiyaç olacağı önemli bir husustur.
- b) MEB, İçişleri Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Aile ve sosyal Hizmetler Bakanlığı ve ilgili diğer Bakanlıkların stratejik eylem planlarına göre konuya uygun mevzuatların en kısa zamanda ihtiyaçlara göre geliştirilmesi beklenilmektedir.

## Madde 16. "Okul Merkezli Sosyal Arabuluculuk" Sertifika Programı

- a) "Okul Merkezli Sosyal Arabuluculuk" sertifika programı, eğitim-öğretim kurumlarında uygulanır. Programa, resmi/özel okullarda görevli yöneticiler, öğretmenler, okul aile birliği yöneticileri, hayatboyu öğretimdeki yönetici/eğitici/öğretici olan kişiler katılır.
- b) "Okul Merkezli Sosyal Arabuluculuk" sertifika programı, "Yeminli Sosyal Arabuluculuk Sertifika Programı" normlarına göre yürütülür.
- c) Bu programı bitirenler, MEB merkez ve taşra teşkilat alanlarında sosyal arabulucu olarak iş görürler; ayrıca, uygulama/staj dönemi sonrası diğer Bakanlık alanlarındaki yeminli sosyal arabulucular gibi akredite süreçlerinde ilerleme hakkına sahip olurlar.
- d) "Yeminli Sosyal Arabulucu" başarı belgesine sahip olan mezunlar, "Akran Arabulucusu" öğrenci eğitimleri yapabilirler. Akran Arabuluculuğu eğitimleri yapmak isteyen okullara gerekli eğitim materyalleri HEGEM Vakfı tarafından ücretsiz olarak sağlanır.

## Madde 17. "Kampüs Arabuluculuğu" Sertifika Programı

- a) Bu programda, yetişkin eğitimleri için "Yeminli Sosyal Arabuluculuk" sertifika programı usulleri aynen uygulanır; öğrencilere ise, 3 ayrı dersten oluşan 70 ders saati süreli "Yeminli Sosyal Arabuluculuk Eğitimi" programı uygulanır.
- b) Sertifika programına kayıt için öğrencilerden alınacak katılım ücreti, yetişkin resmi ücret bedelinin yarısı kadar olacaktır.

## 5. BÖLÜM

### Çeşitli ve Son Hükümler

**Madde 18. "İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bağlamında Etkin Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Seferberliği: 2024-2034" tüm faaliyetleri HEGEM Vakfı Yönetim Kurulu tarafından yönetilecek; proje saha çalışmaları, 25 ildeki resmi şubelerimizle ve 81 ildeki kanuni temsilcilerimizle yürütülecektir. Proje Yönetim Kurulu kararlarına bağlı olarak, illerdeki sosyal arabuluculuk uygulama ve hizmet yapıları/birimleri yerelde katılacak olan paydaş kurum kuruluşların birlikteliği ile şekillenecek, güçlenecektir.**

**Madde 19.** Sertifika program katılımcılarının kayıt işlemlerinin yapılması, başarı sınavlarının yapılması, sınav sonuçların paylaşılması, başarılı olan katılımcıların belgelerinin düzenlenmesi **Anadolu Üniversitesi** tarafından gerçekleştirilecektir. Süreç içerisinde ihtiyaca ve temaya göre, proje hizmet havuzunda yer alan diğer yetkili üniversitelerden de yararlanılabilecektir.

**Madde 20. "Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk", "Kentsel Arabuluculuk" ve "İş Hayatında Sosyal Arabuluculuk" eğitimi sertifika programları yönergeleri ayrıca ilan edilecektir. Bu yönergede açık olmayan veya yetersiz kalan konular için Vakıf Resmi Senedi, Adalet Bakanlığı Proje açılış resmi davet yazısı, Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı iş birliği protokolü, HEGEM Vakfı ile Üniversiteler arasında yapılan protokol/sözleşme hükümlerine başvurulur.**

**Madde 21.** Yönerge hükümleri, Proje Yönetim Kurulu tarafından yürütülür.

**Madde 22. İŞBU YÖNERGE ALTI SAHİFE VE 22 MADDEDEN İBARET OLUP, VAKIF YÖNETİM KURULU ONAYINDAN SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRER.**

23 03 2024

*Aslı onaylıdır.*



T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI

12. Kalkınma Planı ve İnsan Hakları Eylem Planı gereği

Adalet Bakanlığı ile HEGEM Vakfı ortaklığı ile yürütülen,

## “İNSAN HAKLARI, ŞİDDETLE SİVİL MÜCADELE VE SOSYAL ARABULUCULUK BAĞLAMINDA ETKİN SAHA AKTÖRLERİ YETİŞTİRİLMESİ SEFERBERLİĞİ”

### “AİLE TEMELLİ YEMİNLİ ARABULUCULUK” SERTİFİKA PROGRAMLARI UYGULAMA YÖNERGESİ

#### 1. BÖLÜM

##### Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

###### Amaç

**Madde 1.** Bu yönergenin genel amacı; “İnsan Hakları, Şiddetle Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bağlamında Etkin Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Seferberliği: 2024-2034” faaliyetleri bağlamında yürütülen “Aile Temelli Arabuluculuk” sertifika programlarının 2024 yılına ait uygulama usul ve esaslarını düzenlemektir.

###### Kapsam

**Madde 2.** Bu yönerge; Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı ortaklığı, İçişleri Bakanlığı desteği ve paydaş kurumlar iş birliği ile yürütülen, “İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bağlamında Etkin Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Seferberliği: 2024-34” faaliyetlerinden, “Aile Temelli Arabuluculuk” sertifika programları hakkında yapılması gereken işleri tanımlar.

###### Dayanak

**Madde 3.** Bu yönerge; “Üst Politika Belgeleri”, Cumhurbaşkanlığı 2013/16 sayılı Genelgesi, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2024 Şiddetle Mücadele Planı, İçişleri Bakanlığı 2024 Şiddetle Mücadele Faaliyet Planı, HEGEM Vakfı Resmi Senedi, Adalet Bakanlığı Proje Resmi açılış/tanıtım yazısı, Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı iş birliği protokolü, Anadolu Üniversitesi-HEGEM Vakfı arasında yapılan iş birliği protokolü, “Sosyal Arabuluculuk ve Danışmanlık Akademisi” yönetmeliği, Vakıf Genel Kurulu/Proje Yönetim Kurulu’nun ilgili kararları ve paydaş kurum/kuruluşlarla yapılan iş birliği protokolleri ve özel sözleşmeler esas alınarak hazırlanmıştır.

###### TANIMLAR

**Madde 4.** Bu yönergede geçen;

- Bakanlık: Adalet Bakanlığını,
- Vakıf: Şiddetle Mücadele Vakfını,
- Akademi: Sosyal Arabuluculuk Akademisini,
- Üniversite: Anadolu Üniversitesini, ifade eder.

## 2. BÖLÜM

### Projenin/Yönergenin Yasal Dayanakları

**Madde 5. Projenin/yönergenin yasal dayanakları şunlardır:**

- a. On birinci Kalkınma Planı
- b. On İkinci Kalkınma Planı
- c. İnsan Hakları Eylem Planı
- d. Cumhurbaşkanlığı 2021/9 Genelgesi
- e. Cumhurbaşkanlığı 2023/16 Genelgesi
- f. Adalet Bakanlığı Resmi Yazısı (10.11.2021 tarih / ... 45.02.70/32289 sayılı)
- g. Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı iş birliği protokolü
- h. Millî Eğitim Bakanlığı-HEGEM Vakfı iş birliği protokolü
- i. HEGEM Vakfı paydaş Üniversiteler iş birliği protokolleri
- j. HEGEM Vakfı Anadolu Üniversitesi iş birliği protokolü
- k. HEGEM Vakfı paydaş kurum/kuruluşlar iş birliği protokolleri
- l. Vakıf Yönetim ve Genel Kurul kararları

**Madde 6. Cumhurbaşkanlığı On Birinci Kalkınma Planı, İnsan Hakları Eylem Planı** gereği yürürlüğe konan, *“İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Projesi: 2021-2030”* açılış programı, ilgili Bakanlıklar, 32 Üniversite Rektörlük temsilcilerinin katılımıyla 18 Kasım 2021 tarihinde Ankara’da; Proje bölge toplantısı, çok sektörlü katılımı Manisa Celal Bayar Üniversitesi ev sahipliğinde 23 Mayıs 2022 tarihinde Manisa’da; sertifika program katılımcılarının **yemin ve mezuniyet töreni** 21 Haziran 2023 tarihinde Aydın Valiliği himayelerinde, Aydın ilinde; Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı’nın Genel Müdür düzeyinde temsil edildiği, tüm Bakanlıkların, ve çok sayıda kuruluşun davetli bulunduğu olduğu, **“Proje, Pilot Dönem Çalışmalarının Değerlendirilmesi, Cumhurbaşkanlığı On İkinci Kalkınma Planı ve Bağlı Yeni İnsan Hakları Eylem Planları için Öneriler Çalıştayı”** Temmuz 2023 tarihinde Ankara’da gerçekleştirilmiştir.

**Madde 7.** HEGEM Vakfı proje bağlamında, Adalet Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve 27 Devlet Üniversitesi Rektörlüğü ile iş birliği protokolleri imzaladı; bağlı olarak 2022-2023 döneminde pilot iller faaliyetleri başarıyla tamamladı. **Eskişehir Valiliği himayesinde 16 Kasım 2023’te**, 17 Bakanlık, 254 kuruluşun katılımıyla yapılan **proje bilgi paylaşım toplantısında**, bu proje faaliyetlerinin, ülke düzeyinde ve bütün kurumlar ekseninde; *“İnsan Hakları, Şiddetle Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bağlamında Etkin Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Seferberliği: 2024-34”* olarak devam etmesi kararı ilan edildi.

## 3. BÖLÜM

### Sertifika Programları; Usul ve Esaslar, Faaliyetler

**Madde 8.** Pilot çalışma dönemi başarı ile tamamlanan projenin, 2024 yılından itibaren ülke genelinde hayata geçirilmesine karar verilen **sertifika programları** şöyledir:

- A) **Yeminli Sosyal Arabuluculuk**
- B) **Şiddet Önleme ve İnsan Hakları Danışmanlığı**
- C) **Okul Merkezli Sosyal Arabuluculuk**
- D) **İş Hayatında Sosyal Arabuluculuk**
- E) **Aile Temelli Arabuluculuk**
- F) **Kentsel Arabuluculuk**
- G) **Kampüs Arabuluculuğu**



**Madde 9.** Usulen sertifika programları çok sektörlü iş birliği içinde (daha çok bir imece usulü ile) yürütülecektir. Dayanak belge tanımlarına göre;

- a) Adalet Bakanlığı ve diğer ilgili Bakanlık makamları üst resmi yazıları yazacaklar,
- b) Vakıf; yürütme ve koordinasyon işleri, akademisyen temini, materyal geliştirme iş ve işlemlerini yürütecek,
- c) Sertifika eğitim sürecinin yetki ve sorumluluğu ilgili üniversitelere ait olacak, Üniversite, sertifika programlarının ilanı/resmi yazı, kayıtlar, katılımcılara ders ve materyallerin sunumu, sınavlar ve başarı belgelerini düzenlenip katılımcılarla ve Proje Yönetim Kurulu ile paylaşılması işlemlerinden sorumlu olacaktır.

### **Madde 10. “AİLE Temelli Arabuluculuk” Eğitimi Sertifika Programı**

6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu 2012 yılında yürürlüğe girmişti. Devamen çıkartılan Yönetmelik/Yönerge hükümlerine göre yargı aşaması arabuluculuk uygulamalarına devam edilmektedir. Alternatif anlaşmazlık çözüm yol ve modellerinin çeşitlendirilmesinin gereği, Adalet Bakanlığının 2021 yılında yedi ayrı Bakanlık ve YÖK’e yazılan Resmi yazısında vurgulanmıştır:

*“Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin ilk kalkınma planı olan 11. Kalkınma planı kapsamında temel amaç olarak belirlenen 2.3 NİTELİKLİ İNSAN, GÜÇLÜ TOPLUM başlığı altında tüm bireylerin kapsayıcı ve nitelikli bir eğitime ve de hayatboyu öğrenme imkanlarına erişim sağlamaları amaçlanmış, ailenin güçlendirilmesine yönelik politikalar ise toplumsal bütünleşme ve sosyal riskleri azaltmaya dönük en önemli kamu politikalarından biri olarak görülmüştür. Bu çerçevede, bakanlığımızın hedefleri içinde yer alan toplumsal uzlaşmayı tesis etmek amacıyla, hukuk uyuşmazlıkları dışında kalan akrabalık, komşuluk, **aile**, işyeri, okul, üniversite gibi alanlarda sosyal ilişkilerden kaynaklı ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümüne destek olarak HEGEM Vakfı ve bu Vakıfla protokol imzalamış 27 Devlet Üniversitesi iş birliği içinde, ‘İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Projesi’ geliştirilmiştir...”*

Resmi yazıda ifade edilen projenin belirlenmiş pilot iller faaliyetlerinde olmak üzere 2022-2023 yıllarında 3.471 katılımcı “Sosyal Arabulucu” ve 1.230 katılımcı “Şiddet Önleme ve İnsan Hakları Danışmanı/Formatörü olarak sistemden mezun edildi.

Gelinen aşamada “Sosyal Arabuluculuk” sertifika program uygulamalarının ülke ve ilgili kurumlar/alanlar düzeyinde yaygınlaştırılması kararı alındı; bu yeni kararlar “Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk” sertifika programı geliştirildi.

### **Madde 11. “AİLE Temelli Arabuluculuk” programlarına kimler başvurabilir?**

**“Yeminli Aile Temelli Arabuluculuk” eğitimi sertifika programına prensip olarak aşağıda ifade edilen kategoridekiler başvurabilir:**

- a) “Yeminli Sosyal Arabuluculuk” sertifika programı mezunları
- b) “Ruh Sağlığı Profesyonelleri” ve “Aile Danışmanları”
- c) “Şiddet Önleme ve İnsan Hakları Danışmanlığı” programı mezunları
- d) İnsan ve Toplum Bilimlerinden lisans üstü mezuniyet belge sahipleri
- e) AVUKATLAR, Aile Mahkemeleri ve Çocuk Mahkemesi üye ve uzmanları

**(Proje Yönetim Kurulu kararı ile, hedef kitle kriterleri yeniden belirlenebilir.)**

## Madde 12. "AİLE TEMELLİ ARABULUCULUK" SERTİFİKA PROGRAMI

1	<b>AİLE ARABULUCULUĞUNUN GEREKLİLİĞİ VE UYGULAMA ÖRNEKLERİ</b> (30 DERS SAATİ) Doç. Dr. Hasan H. TAYLAN- Dr. Hüseyin Z. KARA
2	<b>AİLE ARABULUCULUĞUNUN FELSEFİ VE SOSYOLOJİK TEMELLERİ</b> (30 DERS SAATİ) Prof. Dr. Sevda MUTLU- Doç. Dr. Fatih ARSLAN- Dr. Âdem ÖKTEN
3	<b>"İNSAN" ve HAKLARI</b> (30 DERS SAATİ) Komisyon (Editör: Prof. Dr. Gökhan GÜNEYSU)
4	<b>ŞİDDET VE ÖNLEME YÖNTEMLERİ</b> (40 DERS SAATİ) Prof. Dr. Zahir KIZMAZ
5	<b>AİLEDE UYUŞMAZLIK VE ÇATIŞMA ÇÖZÜMÜ ANALİZİ</b> (50 DERS SAATİ) Prof. Dr. Sezai ÖZÇELİK- Prof. Dr. Ayşe Dilek ÖĞRETİR ÖZÇELİK
6	<b>AİLE TEMELLİ İLERİ ARABULUCULUK</b> (70 DERS SAATİ) Doç. Dr. Gül Sultan ÖZEREN

## Madde 13. "Aile Temelli Arabuluculuk" Sertifika Programları kayıt süreci

- a) "Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk" eğitimi 1. Dönem Sertifika program kayıtları 2024 Mayıs ayında başlayacak; eğitim süreci hakkında Anadolu Üniversitesi SEM Müdürlüğü tarafından bilgi paylaşımında bulunulacaktır.
- b) Bakanlıklara veya kurumlara sertifika programlarıyla ilgili yazılar Anadolu Üniversitesi üzerinden veya konuya göre, Eskişehir Valiliği/HEGEM Vakfı yönetimince yazılacaktır.
- c) Sertifika program kayıtları, dersler, sınav ve belgelendirme süreci Anadolu üniversitesi (ihtiyaca ve konuya göre "**Proje Hizmet Birliği**") içinde yetkilendirilen üniversiteler) üzerinden gerçekleştirilecektir.
- d) "Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk" 2024 yılı 1. Dönem Sertifika Programı katılım resmi ücreti **basılı altı kitap dahil** 11.000 TL'dir. (HEGEM Vakfı ile proje iş birliği imzalı protokolü bulunan Bakanlık, Valilikler ve diğer paydaşlarla ilgili istisnalar saklıdır.)
- e) Belirlenmiş olan "sertifika katılım payı" kayıt sürecinde gösterilecek hesaba yatırılacak; katılımcılardan istenen kayıt formu doldurularak program başvurusu tamamlanacaktır.
- f) Katılımcılar sertifika süreci ile ilgili her konuda kayıt yaptırdıkları (öğrencisi oldukları) Üniversite mevzuatına göre hareket edeceklerdir.
- g) Katılımcılar, mezuniyet, görev ve durumlarını belirten belgeleri kayıt sırasında sisteme girmekle sorumludurlar.
- h) "Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk" eğitimi sertifika programı, Anadolu Üniversitesi (ve ihtiyaca göre yetkilendirilecek diğer Üniversitelerin) ilan şartlarına ve Üniversite mevzuatına göre yürütülecektir.
- i) Programda altı ayrı ders bulunmaktadır. Dersler asenkron olarak sisteme yüklenecek; katılımcılar dersleri istedikleri zamanda ve eğer isterlerse izleyebileceklerdir.
- j) Sertifika programlarıyla ilgili sınavlar online sistemle gerçekleştirilecek; sınavlar hakkında gerekli bilgilendirmeler Üniversite yetkili birimleri üzerinden yapılacaktır.
- k) Sertifika programı sınavları Üniversite tarafından yapılacak, başarı belgeleri Adalet Bakanlığı, HEGEM Vakfı ve Üniversite adına düzenlenecektir.
- l) Sertifika programlarını bitirerek Üniversite onaylı "başarı belgesi" alanların, belli bir uygulama süreci sonunda tasnif/akredite aşamasında "YETKİ BELGESİ" edinilebilmesi için "SOSYAL ARABULUCULUK AKADEMİSİ" başkanlığına başvurulacaktır.

## **Madde 14. “Aile Temelli Arabuluculuk” sertifikası uygulama usulleri**

- a) **“Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk”** sertifika programı planlama, yürütme, tasnif ve akredite yetkisi, yukarıda belirtilen, Dayanak (Madde: 3) ve Yasal Dayanaklar (Madde: 5) bağlamında olmak üzere Vakfa aittir.
- b) Projenin tüm mali sorumlulukları/giderleri, Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı Protokolü belirlemeleri üzere Vakfa aittir. Sertifika programları ile ilgili ders materyallerinin, ders anlatımlarının, sınav sorularının sorumluluk ve telif hakları HEGEM Vakfı’na aittir.
- c) Tüm sertifika program katılımcıları, sertifika programları süresince ve mezuniyetleriyle ilgili hususlarda kayıt yaptırdıkları yetkili üniversitenin mevzuatına tabi olacaklar; tüm işlemlerini bu yönergede belirlenmiş normlar bağlamında yürüteceklerdir.
- d) Dersler, sınavlar ya da uygulamaya dönük faaliyetler ilan edilen yönergelere göre ve Merkez tarafından ilan edilen usul ve esaslara göre olacaktır. Eğitim programı bağlamında özellikle uygulamaya dönük ders anlatımları ilgili sisteme yüklenecek ders canlı katılım (devam) zorunluluğu olmayacaktır.
- e) **“Proje Hizmet Birliği”** ekseninde materyaller, dersler ve soru havuzu oluşturulacak; böylece ihtiyaca ve sertifika türüne göre farklı üniversitelerle, farklı gruplara aynı sertifika programı eş zamanlı uygulanabilecektir.
- f) **“Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk”** programını başarı ile bitirenler, belgelerini almadan önce **‘bilgi ve yemin formu’** doldurmakla yükümlüdürler.
- g) **“Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk”** mezunlarının faaliyetleri ilgili Bakanlık, kurum ve kuruluşların var olan ya da çıkartacakları mevzuatlarına; serbest piyasa koşullarına ve katılımcıların kendi başka türlü tercihlerine göre olacaktır. Bu bağlamda, her tür sosyal arabuluculuk programlarının, yaygınlaşması, güçlendirilmesi, mevzuatlarının çıkartılması hususlarında var olan çabalarının ötesinde Vakfın ya da Üniversitenin bir iş verme ya da bulma sorumluluğu olmayacaktır.
- h) **“Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk”** programını bitirenler tasnif/akredite süreciyle ilgili, **“Sosyal Arabuluculuk Akademisi”** başkanlığına başvuruda bulunabilecekler; Akademi başkanlığınca başvurusu kabul edilenler, Vakfın ya da iş birliği yapılan kurum ve kuruluşların faaliyetlerinde öncelikli olarak yer alabileceklerdir.
- i) **“Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk” akredite/tasnif/yetki belgesi** aşamasına ilk mezuniyet sonrasında Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı ilgili protokol maddelerine göre ve diğer ilgili Bakanlık taleplerine göre geçilecektir.
- j) **İlgili Bakanlıklar, “Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk” yetki belgesi sahibi olan aktörlerden nasıl yararlanacaklarına**, üst politika belgeleri tanımlamalarına, kendi mevzuatlarına ve stratejik eylem ve faaliyet planlarına göre karar vereceklerdir. *Ankara Çalıştayı” sonuç raporunda da tanımlandığı üzere sertifika programlarından mezun olanların görevleri ile ilgili Bakanlık çalışmaları sürdürülmektedir.*
- k) İlgili oldukları sertifika programını (yeminli sosyal arabuluculuk, aile temelli yeminli arabuluculuk ya da diğer) ve uygulama/staj dönemini başarı ile bitiren katılımcıların, “Yetki Belgesi” sahibi olduklarını gösterir kesinleşmiş listeler, “Sosyal Arabuluculuk Akademisi” Başkanlığınca ilgili kurumlara ve kuruluşlara bildirilecektir.
- l) **“Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk” eğitimi sertifika programları, başta Türk Devletleri olmak üzere Avrupa ülkeleri ve diğer ilgili ülkelerin katılımına yönelik çalışmalar devam etmekte olup, bu yöndeki organizasyon bilgileri Bakanlık, Üniversite ve Vakıf organları yoluyla ayrıca paylaşılacaktır.**

#### 4. BÖLÜM

##### Çeşitli ve Son Hükümler

**Madde 15.** “İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bağlamında Etkin Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Seferberliği: 2024-2034” tüm faaliyetleri, HEGEM Vakfı Yönetim Kurulu tarafından yönetilecek; proje saha çalışmaları, 25 ildeki resmi şubelerimizle ve 81 ildeki kanuni temsilcilerimizle yürütülecektir. Proje Yönetim Kurulu kararlarına bağlı olarak, illerde/ilçelerde “Aile Temelli Arabuluculuk ve Danışma Merkezleri” uygulama ve hizmet birimleri kentlerin yapı ve ihtiyaçlarına göre katılacak paydaş kurum kuruluşların (resmi-özel kurum/kuruluşlar, yerel yönetimler, Üniversiteler, STK’lar...) birlikteliği ile şekillenecek, yeni hizmet yapılarına dönüşecektir.

**Madde 16.** Sertifika program katılımcılarının kayıt sürecinin tamamlanması, başarı sınavlarının yapılması, sınav sonuçların paylaşılması, başarılı olan katılımcıların belgelerinin düzenlenmesi **Anadolu Üniversitesi** tarafından gerçekleştirilecektir. Süreç içerisinde ihtiyaca ve temaya göre, iş ve işlemlerin yürütülmesi ve tamamlanmasında, proje hizmet havuzunda yer alan diğer yetkili üniversitelerden de yararlanılabilecektir.

**Madde 17.** “Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk” ve “İş Hayatında Yeminli Sosyal Arabuluculuk” sertifika programları ile ilgili ihtiyaca göre ayrıca ek yönergeler çıkartılabilecektir. Bu yönergede açık olmayan veya yetersiz kalan konular için Vakıf Resmi Senedi, Adalet Bakanlığı Proje açılış resmi yazısı, Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı iş birliği protokolü ile HEGEM Vakfı ile ilgili Üniversiteler ve diğer paydaş kurum-kuruluşlar arasında yapılan protokol/sözleşme hükümlerine başvurulur.

**Madde 18.** Yönerge hükümleri, Proje Yönetim Kurulu tarafından yürütülür.

**Madde 19. İŞBU YÖNERGE ALTI SAHİFE VE 19 MADDEDEN İBARET OLUP, VAKIF YÖNETİM KURULU ONAYINDAN SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRER.**

24 04 2024

*Asli onaylıdır.*